

3. Ефективність впровадження тренінгових технологій залежить від відповідності можливостей слухачів меті та завданням даної технології, наявності у викладача професійного досвіду участі у груповій взаємодії, уміння тренера створювати комфортні умови співпраці і раціонально співвідносити активні групові методи навчання, раціонального використання необхідного обладнання, розміру групи, тривалості навчання.

Література

1. Аксьонова О. В. Методики проведення тренінгових занять в економічному навчанні //Психолого-педагогічні аспекти реалізації сучасних методів навчання у вищій школі: Навч. посіб. / За ред.. М. В. Артюшиної та ін. — К.: КНЕУ, 2007. — 528 с.
2. Дичківська М. І. Основи педагогічної інноватики: Навч. посіб. — Рівне: РДГУ, 2001. — 233 с.
3. Панфилова А. П. Игротехнический менеджмент. Интерактивные технологии для обучения и организационного развития персонала: Учебное пособие. — СПб.: ИВЭСЭП, Знание, 2003. — 536 с.

Мендрух Ю. М., асистент,
кафедра педагогіки та психології

ТРЕНІНГ З ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З ЕКОНОМІКИ

Зогляду на великий потенціал тренінгу як засобу формування комунікативної компетентності нами було розроблено тренінг з комунікативної компетентності майбутніх фахівців з економіки. Його завданнями є розвиток навичок суб'єкт-суб'єктної взаємодії, навичок виявлення та усунення бар'єрів у спілкуванні, формування мотивації до особистісного та професійного розвитку. Роботу тренінгової групи було організовано у кілька етапів у рамках курсу «Комунікативні процеси у навчанні». Першим етапом тренінгу була релаксація. Мета цього етапу — зняття напруги, що є необхідною умовою продовження роботи групи. Реалізація цього етапу включала виконання вправ на релаксацію. Після проведення цих вправ було здійснено перехід до розвитку рефлексії у майбутніх економістів. З цією метою їм було запропоновано підготувати та презентувати малюнок на тему «Роль професійного спілкування в діяльності економіста». Далі було проведено аналіз цих малюнків за запропонованою схемою, що необхідно

для розвитку рефлексії. Потім учасникам групи пропонувалося сформувати уявлення про себе в якості партнера зі спілкування шляхом виділення якостей, що сприяють або перешкоджають професійному спілкуванню, та уявлення про партнера зі спілкування за допомогою вправи «Відрекомендування партнера». Мета другого етапу тренінгу — сформувати вміння зосередитись на проблемі, предметі спілкування. Для досягнення цієї мети нами було застосовано модифікований варіант «Тренінгу творчої психотехніки», запропонований С. В. Гіппіусом, який містить вправи на розвиток робочого самопочуття та зібраності. Наступним етапом було усвідомлення студентами сутності суб'єкт-суб'єктного спілкування. З цією метою до уваги студентів пропонувались міні-лекції з таких тем: «Вербальні та невербальні засоби спілкування», «Бар'єри у спілкуванні», «Активне слухання», «Ефективні способи зворотного зв'язку», «Використання «пристосувань» у спілкуванні» та виконувались різні вправи. Невербальні засоби спілкування розглядались у зв'язку з труднощами усвідомлення та самоконтролю невербальної поведінки у спілкуванні. Активне опрацювання елементів невербальної поведінки проводилось за допомогою психогімнастичних вправ. Практичне опрацювання матеріалу з теми «Бар'єри у спілкуванні» було спрямовано на розвиток навичок виявлення та усунення комунікативних бар'єрів та проводилось за допомогою таких вправ, як, наприклад, «Чия проблема є більшою», «Вище за бар'єри». Далі студентам було запропоновано вирішення практичних завдань з теми «Активне слухання», які поглиблюють уявлення про існуючі способи ефективного слухання співрозмовника та формують у учасників мотивацію до необхідності оволодіння технологіями активного слухання. Матеріалом для відпрацювання прийомів та способів активного слухання слугували завдання, які отримали назву «Лотерейний квиток», «Зигзаг», «Струмочок», «Тюрма». Наступним кроком у роботі тренінгу було виконання вправ з використання «пристосувань» у спілкуванні та встановленні зворотного зв'язку. Після опрацювання вищезгаданих тем учасникам пропонувалося розіграти ситуації з їх майбутньої професійної діяльності, які найчастіше викликають складнощі у спілкуванні або пов'язані з сильними негативними почуттями та емоціями. Аналіз розіграних ситуацій передбачав аналіз позицій у спілкуванні — спрямованість на себе або на партнера по спілкуванню. Наступний етап — рольова гра «Зустріч з партнерами», метою якої було формування готовності майбутніх економістів до професійного спілкування. У ході рольової гри учасниками програвались

такі аспекти спілкування, як соціальна перцепція, атракція, само-презентація, уміння встановлювати та підтримувати контакт, «пристосування» у спілкуванні, активне слухання, уміння вербальної та невербальної комунікації. Комунікативна поведінка учасників на різних етапах рольової гри аналізувалась за певними критеріями. Заключним етапом тренінгу були групова рефлексія та підведення підсумків роботи групи. Результати вимірювання рівнів комунікативної компетентності майбутніх фахівців з економіки показали, що запропонований тренінг сприяє оволодінню її компонентами.

*Мищенко І. Б., канд. пед. наук, доцент,
кафедра теорії та технології
соціальної роботи НПУ ім. М. П. Драгоманова*

ІНТЕЛЕКТУАЛЬНО-ТВОРЧИЙ ТРЕНІНГ ЯК УМОВА РОЗВИТКУ ОСОБИСТІСНО-ПРОФЕСІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Своєрідною формою організації навчальної діяльності, яка інтегрує традиційні й активні методи, є тренінг. Тренінгові технології в освітній практиці майже не мають предметних або функціональних обмежень. З'ясовуючи способи реалізації інтелектуально-творчого тренінгу розвитку особистісно-професійного потенціалу студентів у процесі професійної підготовки, ми переконались у тому, що його можна відобразити в загальній структурі психолого-педагогічної підготовки в такій організаційній формі, як індивідуальні заняття.

Останні дослідження вчених [1] доводять наявність загальних закономірностей досягнення ефективності тренінгу незалежно від його теоретичної та методологічної спрямованості. Визначення і обґрунтування етапів виникнення та закріплення ефекту тренінгу можна представити так [1]: виявлення та вилучення до зовнішнього плану неконструктивних елементів і моделей поведінки; створення нового еталона ефективної поведінки у зовнішньому плані; модифікація поведінки учасників тренінгу в бік максимального наближення до еталону і закріплення його у внутрішньому плані. Ефективність тренінгу визначається логікою його побудови та розвитку з метою виявлення неефективних дій і заміни ефективними діями.